

ВИДОВИ РЕОРГАНИЗАЦИЈЕ АСТРОНОМСКЕ ОПСЕРВАТОРИЈЕ У БЕОГРАДУ

У другој половини 1988. Милан С. Димитријевић, као председник Научног већа Астрономске опсерваторије и афирмисан научни посленик у домаћим и међународним оквирима, са европском репутацијом, покреће процес реорганизације ове значајне установе. Разлози овог повеликог захвати, налазили су се, поред осталог, и у полетном и експанзивном развоју астрофизике и кризи астрометрије у нашим условима.

– Астрометрија је на Опсерваторију доспела у кризно стање, остајући без креативних стваралаца и без перспективе, док се појединци свим силама упињу да задрже своје позиције, на штету других. Током времена се ту набрало много оних којима научно стваралаштво није основни циљ. Како су они на свим нивоима бројнији и заступљенији, доста ефикасно коче развој групације за астрофизiku, у којој су сви докторирали и магистрирали¹⁷⁸ – наш саговорник разлаже ову доста сложену и противречну ситуацију на Опсерваторији.

– Сврха те иницијативе јесте да се на Опсерваторији створе две равноправне радне јединице са независним финансијама, и да се одлучивање о свим битним питањима (пријем кадрова, међународна сарадња, планови рада...) постави на ниво јединице, без блокирања и опструкције од стране оне друге. За ту темељну реорганизацију сам разрадио и одговарајућу стратегију: да настанемо са радикалним захтевом стварања ОУРА – *Институт за астрофизiku*. Уколико се томе успротиве са астрометрије, један од предлога је био да сви астрофизичари повуку своје радне књижице са Опсерваторије и затраже да им оснивач буде Републичка скупштина или Извршно веће, и тако би створили Институт за астрофизiku – објашњава Милан концепцију астрофизичке групе у погледу начина кадровске попуне и односа према групацији/радној јединици за астрометрију.

– Потребан број истраживача, око двадесет, обезбедили бисмо стипендирањем на три године, без обавезе пријема кандидата који не испуњавају услове, и немају предиспозиције за научно-истраживачки рад. Таква ситуација би довела до нестанка групе за астрометрију, која, на жалост, има свега једног доктора наука. После тога, као једина астрономска установа у Србији, поново бисмо основали Астрономску опсерваторију, организовану према одговарајућим критеријума, ангажовањем креативних снага, док би они који то нису били проглашени за технолошки вишак...

Овако је Димитријевић у том моменту излагао своје концепцијске замисли о реорганизацији Опсерваторије у Београду. Она је, у процесу реализације, до-

178 *Рукописне белешке из разговора са Миланом С. Димитријевићем*, Београд, 18. XI 1988.

живела одређене трансформације, већ према датим условим и околностима, а ми смо све то записивали у моментима њеног формирања и разраде. И такво виђење развоја астрономије и стања астрометрије осликава дата схватања.

– Човек не може да креативно опстаје а да се активно не укључи у средину у којој живи и ради – ламентира Милан, после свега забележеног о реорганизацији, док му се мисаони ток и просуђивање спонтано преносе на искуства са оцем Сергијем:

– Да је тата у зрелијим и поодмаклим годинама, уместо ранијег пензионисања на које је имао право као носилац Партизанске споменице, био тимски и стваралачки укључен, домет и досег који је и овако многима недостижан, био би му можда и још виши и недомашнији... Научник-истраживач треба да има сараднички тим, ученике и следбенике, који ће наставити његове концепције, продужити и баштинити његову стваралачку мисао; без тога прети опасност да му дело, као самотном индивидуалцу, остане изоловано...

Чини се да је Милан, говорећи о свему овоме, имао у виду свог оца и његово монументално а ипак помало усамљено дело. Затим се мало окренуо себи:

– Када бисмо на Астрономској опсерваторији добили кадар, ја бих га свесрдно школовао, упућивао у одговарајућу студијску проблематику, па бисмо се тако организовали знатно боље и на вишем нивоу... Ако се човек осами, издвоји и изолује из средине, и дело му у извесном смислу остаје изоловано. Уколико припреми и школује кадрове, деси ли се да се упокоји, његови ученици и следбеници настављају његово дело!

О величини дела просуђујемо по томе колико оно доприноси општем напретку.

Делуј! Само својим делима може човек открити себе. – Ф. Рукерт